

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м.Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
E - mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Керівникам закладів освіти
Керівникам органів управління у сфері освіти
місцевих державних адміністрацій та органів
місцевого самоврядування

Про застосування державної мови
в освітньому процесі

Шановні колеги!

Міністерство освіти і науки України звертає вашу увагу на необхідність виконання Конституції України, законів України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» та «Про освіту», зокрема в частині застосування державної мови в освітньому процесі.

16 липня 2019 року набрав чинності Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», стаття 21 «Державна мова у сфері освіти» якого повністю відображає зміст статті 7 «Мова освіти» Закону України «Про освіту», якою встановлено, що мовою освітнього процесу є державна мова.

У рішенні Конституційного Суду України від 16 липня 2019 року № 10-р/2019 про визнання Закону України «Про освіту» таким, що повністю відповідає Конституції України, чітко зазначено, що «українська мова як державна є обов'язковою на всій території України у державній сфері, а також в публічних сферах суспільного життя, у тому числі у сфері освіти», а також підкреслюється, що «мова – унікальний феномен, що є засобом соціалізації, формою реалізації потенціалу кожної людини, а знання державної мови сприяє соціалізації особи та є засобом запобігання дискримінації».

Нагадуємо, що рішення Конституційного Суду України є обов'язковим до виконання, остаточним та не може бути оскаржене.

У рішенні від 22 квітня 2008 року № 8-рп/2008 у справі про мову судочинства Конституційний Суд України зазначив, що «статус української мови як державної є складовою конституційного ладу держави нарівні з її територією, столицею, державними символами». Тому незастосування державної мови відповідно до вимог закону, зокрема в освітній сфері, є зневагою до державної мови, порушенням приписів Конституції України, що є неприпустимим.

Відповідно до статті 12 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» робочою мовою діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій державної і комунальної форм власності, у тому числі мовою засідань, заходів, зустрічей та мовою робочого спілкування, є державна мова. Ця норма стосується також органів влади і закладів освіти.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
№1/9-581 від 17.09.2019

2251240315

Згідно із статтею 9 цього ж Закону володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків зобов'язані, зокрема керівники закладів освіти всіх форм власності, педагогічні, науково-педагогічні і наукові працівники, крім іноземців чи осіб без громадянства, які запрошені до закладів освіти та/або наукових установ та працюють на тимчасовій основі як наукові, педагогічні, науково-педагогічні працівники або викладачі іноземної мови.

У зв'язку з цим вкотре наголошуємо на необхідності застосування державної мови в робочий час науково-педагогічними, педагогічними та іншими працівниками закладів освіти. Державна мова має використовуватися в рамках освітнього процесу, під час проведення навчальних занять (крім занять з навчальних предметів, які згідно з освітньою програмою закладу освіти викладаються іноземними мовами або мовами корінних народів і національних меншин), у спілкуванні вчителів, викладачів, іншого персоналу закладів освіти як зі здобувачами освіти (вихованцями), так і між собою. Під час організації освітнього процесу незалежно від його форми (урок, лекція, практичне, семінарське заняття, гурткова робота тощо) необхідно використовувати навчальні матеріали, виготовлені державною мовою (крім занять з навчальних предметів, які згідно з освітньою програмою закладу освіти викладаються іноземними мовами або мовами корінних народів і національних меншин).

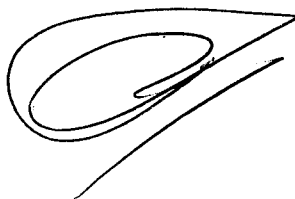
Представникам корінних народів і національних меншин України гарантується право навчатися рідною мовою поряд з державною мовою в класах (групах), створених відповідно до частини першої статті 7 Закону України «Про освіту» та частини першої статті 21 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

Частина п'ята статті 21 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» та частина четверта статті 7 Закону України «Про освіту» встановлюють, що «в закладах освіти відповідно до освітньої програми можуть викладатися одна або декілька дисциплін двома чи більше мовами – державною мовою, англійською мовою, іншими офіційними мовами Європейського Союзу».

Враховуючи освітні запити учнів та їхніх батьків, кадровий потенціал і матеріально-технічне забезпечення, заклад освіти розробляє та використовує в освітній діяльності освітню програму на кожному рівні (циклі) повної загальної середньої освіти або наскрізну освітню програму з відповідним мовним компонентом (без вивчення/із вивченням мови національної меншини, вивченням однієї чи кількох іноземних мов тощо). Таким чином, згідно з освітньою програмою закладу освіти під час проведення навчальних занять із навчальних предметів, які викладаються іноземними мовами або мовами національних меншин, застосовується відповідна мова поряд з державною мовою.

Водночас наголошуємо на вагомості популяризації переваг вивчення державної мови та оволодіння нею на високому рівні усіма здобувачами освіти незалежно від національного походження, що є однією з важливих умов повноцінної реалізації їхніх конституційних прав в Україні.

З повагою
Міністр

Ганна НОВОСАД